

6.

Wartość spotkania z młodszym bratem, siostrą, kolegą

I. PROSPEKT WARTOŚCI

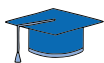
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność okazywania uczuć

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za brata, siostrę, kolegę z klasy.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Jaka jest rola starszego rodzeństwa?
- Na czym polega odpowiedzialność za rodzeństwo?
- Pozytywny stosunek do młodszych kolegów i koleżanek.
- Z czego wynika agresja wobec słabszych?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Należy szanować godność młodszej osoby.
- Nie można traktować młodszych w sposób instrumentalny.
- Trzeba poświęcać czas młodszemu rodzeństwu.

Zasady

- Z zainteresowaniem słucham tego, co ma mi do powiedzenia młodszy; jestem dla niego wyrozumiały.
- Dzielę się swoją wiedzą i umiejętnościami z młodszym rodzeństwem¹.
- W relacji z młodszym nie wykorzystuję swojej przewagi, wynikającej z wieku.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Stosunek rodziców do dzieci jest przykładem, jak starsze rodzeństwo powinno traktować młodsze rodzeństwo.
- W rodzinie uczy się cierpliwości względem młodszego rodzeństwa.
- Należy uczyć młodsze dzieci szacunku i respektu wobec starszego rodzeństwa.

Zasady

- Włączam starsze dzieci w proces wychowawczy ich młodszego rodzeństwa.
- Dbam o dobre relacje między starszymi i młodszymi dziećmi.
- Uczulam starsze dzieci, żeby reagowały na zagrożenia, którym może ulegać młodsze rodzeństwo (Internet, przemoc w telewizji, nieodpowiednie towarzystwo).

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

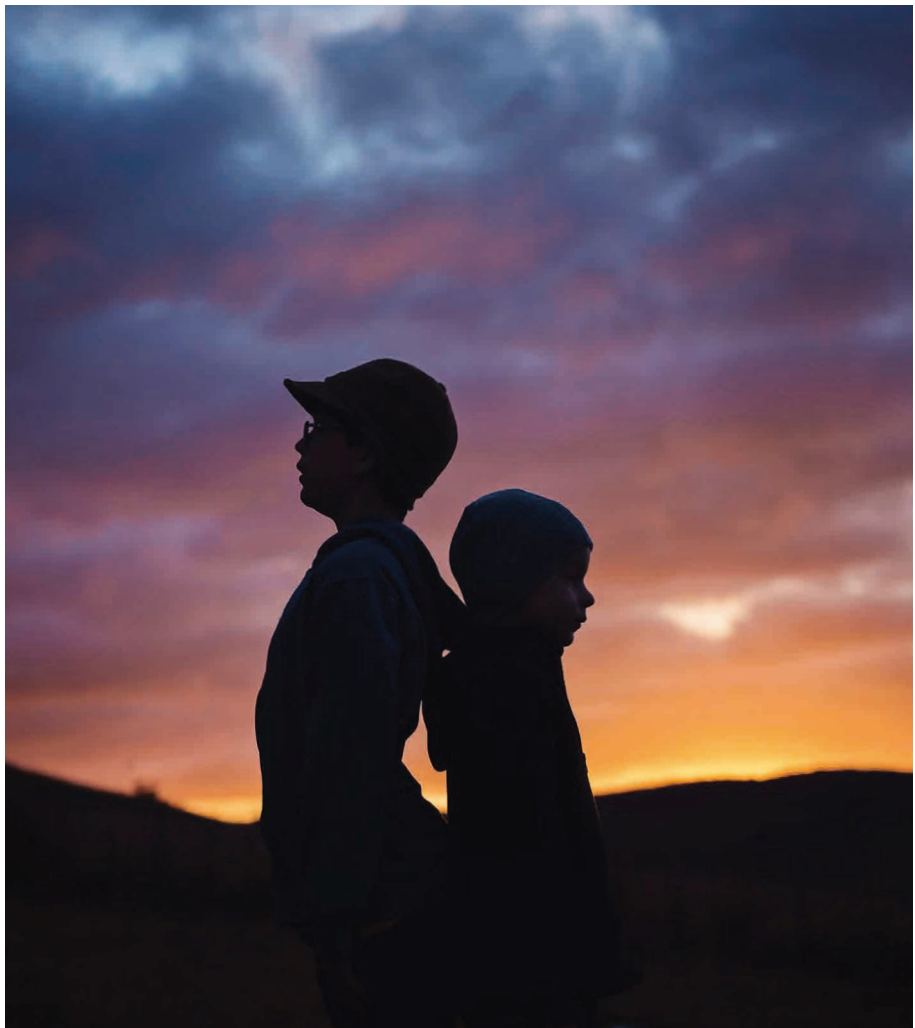
- Zjawisko „fali” w środowisku szkolnym jest niedopuszczalne.

¹ „Młodzi ludzie, tak chłopcy, jak i dziewczęta, wiedzą, że mają żyć dla drugich i z drugimi, wiedzą, że ich życie ma sens, o ile staje się darem bezinteresownym dla drugich”. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, rozm. przepr. V. Messori, wyd. KUL, Lublin 2018, s. 106.

- Starsi nauczyciele powinni otaczać życzliwością młodszych, mniej doświadczonych kolegów.
- Szkoła powinna wychowywać do odpowiedzialności za młodszych i słabszych.

Zasady

- Reaguję na przejawy dyskryminacji młodszych uczniów.
- Uczę szacunku dla młodszego kolegi, brata, siostry.
- Wyrażam radość, gdy uczniowie pomagają młodszym i słabszym kolegom.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie dobierają się w pary. Jedna osoba przejmuje rolę starszego rodzeństwa i zwraca się do drugiej osoby tak, jakby się zwracała do młodszego rodzeństwa. Aranżują sytuację, w której trzeba zakomunikować młodszemu rodzeństwu, np.: że się z nim nie zgadzam, że mi przeszkadza, że go proszę o zrobienie czegoś i że mu czegoś odmawiam. Te cztery komunikaty jeden uczeń pisze na kartce (np.: „zostaw mnie w spokoju”, „proszę o coś, co mi się należy”). Druga osoba wymienia je według następujących zasad: 1) zamiast atakować osobę, zaczynając od słowa „ty”, zaczynając od sformułowania „ja”; 2) rozpocznij zdania od wyrażen: „cieszyłbym się, gdyby...”, „wolałbym, żeby...”, „rozumiem, że ty, ale...”; 3) zamień rozkaz na prośbę; 4) daj drugiemu prawo mieć swoje zdanie i wysłuchaj go (np. „rozumiem, że uważasz tak, ja jednak myślę inaczej”). Ćwiczenie to ma za zadanie uczulić dzieci na zasady właściwej komunikacji z osobami młodszymi, dopuszczanie ich do głosu bez wykorzystywania swojej przewagi nad nimi.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzież szanuje: młodszego kolegę, brata, siostrę. Dostrzega wartość w spotkaniu z młodszymi od siebie, nie traktuje ich w sposób protekcyjny, nie wykorzystuje przewagi fizycznej i psychicznej w stosunku do nich. Chętnie dzieli się swoim doświadczeniem, wiedzą, służy radą i pomocą². Potrafi otoczyć opieką młodsze rodzeństwo i zaproponować sposób spędzania wspólnego wolnego czasu.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzi ludzie często nie mają cierpliwości w stosunku do młodszego rodzeństwa. Nie potrafią okazywać życzliwości i pomagać. W skrajnych przypadkach dochodzi do dyskryminacji i przemocy wobec młodszych kolegów. Agresja, która wyzwoliła się poza domem przenoszona jest na relacje rodzinne.

² „Pierworodny pośród wielu braci, pośród wszystkich, którzy przyjmują Go z wiarą i miłością, po swojej śmierci i zmartwychwstaniu ustanowił przez dar swojego Ducha nową braterską wspólnotę w swoim Ciele, Kościele, w którym wszyscy są dla siebie wzajemnie członkami i winni świadczyć sobie nawzajem posługi zgodnie z różnymi darami, jakie zostały im udzielone”. KDK 32.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Smutek jest jedną z trudniejszych emocji. Dziecko nie zawsze potrafi sobie z nim poradzić. Dopiero uczy się radzić sobie z emocjami. Szuka kogoś, komu może zaufać, kto będzie życzliwie towarzyszył mu, słuchał; chce mieć kogoś, kogo może nazwać swoim kolegą czy przyjacielem.

Przyjaźnie młodych ludzi są jak najbardziej szczerze. W nich nie liczy się nic innego oprócz obecności drugiej osoby. Dzięki bezinteresownej przyjaźni dziecko czerpie radość i siłę do pracy nad sobą. Bezinteresowność, jaką dzieci mogą sobie okazać, stanowi najlepszy dowód przyjaźni.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Barbara Kosmowska – urodzona w 1958 roku w Bytowie, polska pisarka i poetka. Ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim. Jest adiunktem na Akademii Pomorskiej w Słupsku. Autorka książek dla dorosłych i dzieci.

Jej powieść dla nastolatków *Buba* wygrała konkurs „Uwierz w siłę wyobraźni” i została nominowana do nagrody „Książka Roku”, książka *Pozłacana rybka* otrzymała I nagrodę w Konkursie Literackim im. Astrid Lindgren, a *Kolorowy szalik* został nominowany do Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego. Powieść *Nieźle ziółko* otrzymała nagrodę „Książka Przyjazna Dziecku” i „Żółta Cizemka”. W 2015 roku czasopismo „Guliwer” przyznało jej statuetkę „Guliwer w krainie Liliputów” za całokształt twórczości pisarskiej.

Wzruszająca opowieść pt. *Dziewczynka z parku* autorstwa Barbary Kosmowskiej przepełniona spokojem i lekką melancholią, przedstawia smutną historię młodej dziewczynki o imieniu Andzia, która straciła tatę. Andzia najchętniej wraca ze szkoły przez park, przez który zawsze z tatą spacerowała i karmiła kaczki. Przytłoczona, zamknięta w sobie cierpi, próbuje poradzić sobie z trudną sytuacją i uczuciami. W tym czasie pełnym bólu, smutku i rozpaczy, dziewczynkę wspiera najlepszy kolega z klasy Jeremiasz, który ze względu na duże zaległości spowodowane pobytem w szpitalu, musiał powtarzać klasę. Zaprzyjaźniają się, wspólnie karmią kaczki w parku i razem wracają ze szkoły do domu.

Pewnego dnia Jeremiasz nie pojawił się w szkole. Zaniepokojona nagłą nieobecnością kolegi w szkole, Andzia dowiaduje się od swojej nauczycielki, że Jeremiasz choruje na cukrzycę. Postanawia pomóc choremu koledze i odwiedzać go dwa razy w tygodniu.

Moja mama szyje dla Andzi taki fajny woreczek na kanapki. Żeby miała w co je włożyć, jak będziemy wędrować po parku. Sam to wymyśliłem, że przydałby się taki woreczek z jej imieniem. Ten prezent dam jej dopiero przed wakacjami.

Szkoda, że Andzia nie mieszka na naszym osiedlu. Mogłaby częściej bawić się z Tangiem. Bo ja bym nikomu nie pożyczył mojego psa, tylko jej.

Może dlatego, że Andzia tak jak Tango wie, jak trzeba się zachować, żeby komuś drugiemu nie było przykro? Pewnie właśnie dlatego.

Aha, i zaliczyłem w szkole wszystkie nieobecności, a pan od muzyki powiedział, że powinienem śpiewać w chórze. Teraz Andzia się śmieje, że będę panem Kosem, takim parkowym śpiewakiem od treli. A co tam, niech się śmieje. Na nią nie można się gniewać!...

B. Kosmowska,
Dziewczynka z parku, wyd. Wilga,
Warszawa 2012, s. 65.

Przedstawiony powyżej fragment ukazuje przyjaźń między dwójką dzieci Andzię i Jeremiaszem, która nawiązuje się przypadkiem, bez szczególnych starań żadnej ze stron.

Dzieci spędzają ze sobą coraz więcej czasu, co pomaga im nawiązać silnią więź. Wspierają się nawzajem w trudnych chwilach i wyjawiają sekrety, dzięki czemu niektóre sprawy stają się dla nich łatwiejsze, a ich troski tracą nieco na sile. Przyjaźń uczy dziewczynkę, że cierpieniu może towarzyszyć nadzieja.

Na postawie tej lektury można tłumaczyć dzieciom, że niesienie pomocy koledze, który doświadczył cierpienia, wspieranie go w trudnych chwilach, daje poczucie, że pomaganie ma sens i że jest się komuś wtedy potrzebnym. Skupianie się na pozytywnych aspektach, a nie tylko na przygnębiających przejawach codzienności, motywuje do działania i radzenia sobie z problemami. Należy pamiętać, że bliskość emocjonalna z drugim człowiekiem jest istotną potrzebą.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Dzieci przypominają nam, że misyjna płodność Kościoła czerpie życie nie z ludzkich środków i zasług, lecz jest całkowicie bezinteresownym darem Boga. Niewinność i łaska obecne w życiu dzieci, ale także zadawane im niesprawiedliwe cierpienia, stają się – mocą Chrystusowego krzyża – źródłem duchowego ubogacenia dla nich i dla całego Kościoła. [...] Okres dzieciństwa dostarcza cennych możliwości działania, które przyczynia się zarówno do budowania Kościoła, jak i do humanizacji społeczeństwa.

ChL 47.

Każde pokolenie powinno wносить wkład w ustalenie przekonującego ładu wolności i dobra, który byłby pomocny dla przyszłego pokolenia jako wskazówka, jak właściwie korzystać z wolności ludzkiej, a w ten sposób dałoby, oczywiście w granicach ludzkich możliwości, pewną gwarancję na przyszłość. Inaczej mówiąc, dobre struktury pomagają, ale same nie wystarczają. Człowiek nigdy nie może być zbawiony z zewnątrz.

SpS 25.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Przynosili Mu również dzieci, żeby ich dotknął; lecz uczniowie szorstko zabraniali im tego. A Jezus, widząc to, oburzył się i rzekł do nich: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im; do takich bowiem należy królestwo Boże. Zaprawdę, powiadam wam: Kto nie przyjmie królestwa Bożego jak dziecko, ten nie wejdzie do niego”. I biorąc je w objęcia, kładł na nie ręce i błogosławił je.

Mk 10,13-16.

Mt 25,40;
por. Mt 18,21; Łk 15,3-7.

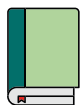
Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Czwarte przykazanie naświetla także inne związki w społeczeństwie. W naszych braciach i siostrach widzimy dzieci rodziców: w naszych kuzynach – potomków naszych przodków: w naszych współobywatelach – synów naszej ojczyzny: w ochrzczonych – dzieci naszej Matki, Kościoła: w każdej osobie ludzkiej – syna lub córkę Tego, który chce być naszym Ojcem. Dlatego więc nasze związki z bliźnim mają charakter osobowy. Bliźni jest nie tylko „jednostką” zbiorowości ludzkiej, ale jest kimś, „kto” z racji swojego wiadomego pochodzenia zasługuje na szczególną uwagę i szacunek.

KKK 374.

IV. LITERATURA

Accovis M. [właśc. Accorsi M.A.], Taddia F., *Rodzeństwo – jak z nim wytrzymać?*, tłum. A. Drewnowski, il. I. Marzorati, wyd. Egmont Polska, Warszawa 2006.

Benedykt XVI, *Enc. Spe salvi*, Wydawnictwo M, Kraków 2007.

Drewnowski G., *Jak okiełznać małego zbója. 150 porad, jak dobrze wychować chłopca*, tłum. A. Kosiarska, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.

Dutton D.G., *Przemoc w rodzinie*, tłum. P. Kołyszko, wyd. Diogenes, Warszawa 2001.

Jan Paweł II, *Adh. Christifideles laici*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 221-294.

Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, rozm. przepr. V. Messori, wyd. KUL, Lublin 2018.

Kosmowska B., *Dziewczynka z parku*, wyd. Wilga, Warszawa 2012.

Ley K., *Rodzeństwo – miłość, nienawiść, solidarność*, tłum. A. Kosiarska, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2004.

Loss L., *Jak ujarzmić małą czarownicę. 150 porad, jak dobrze wychować dziewczynkę*, tłum. A. Kosiarska, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.

Wills-Brandon C., *Jak mówić nie i budować udane związki*, tłum. D. Dołęga, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2001.

